

At læse naturens tegn

Sofie Isager Ahls tankevækkende bog kan læses som en kultivering af litterær opmærksomhed og en gensidigt helende skrive- og læsepraksis. Hun både ser, hører, lugter og sætter ord på egne følelser

BOGKRITIK

Af Sophie Wennerscheid

For få år siden var der næsten ingen, der brugte ordet 'regeneration'.

I dag synes det at være på alles læber. Der tales om regenerativ ledelse, regenerativ økonomi, regenerativ turisme, regenerativ filosofi og sidst, men ikke mindst regenerativt jordbrug.

I Den Danske Ordbog har termen dog stadig ingen betydningsangivelse. Og det tilhørende adjektiv 'regenerativ' forekommer slet ikke.

Hvad betyder ordet så? Og hvordan har de mennesker det, som ikke kun taler om regeneration, men arbejder og lever på en regenerativ måde? Det er disse spørgsmål, som antropolog Sofie Isager Ahl kommer omkring i sin bog *Regeneration. Gensidigt helende praksisser i en ny jordbrugsbevægelse*.

Bogen er en let omarbejdet version af forfatterens ph.d.-afhandling ved Københavns Universitet og drejer sig om hendes oplevelser og refleksioner i forbindelse med et feltarbejde på Norges eneste økologiske jordbrugsskole, Sogn Jord- og Hagebrukskule i Aurland. Her boede Sofie Isager Ahl fra juni 2018 til maj 2019 sammen med en ny generation bønder, der bestræber sig på at omlægge både jorden og det egne liv for at imødegå klimakrisens udfordringer.

Den regenerative måde at dyrke jorden på kan hjælpe her, fordi den går ud på at genoprette jordens mikroliv og frugtbarhed og give naturen plads til at udfolde sig i al sin mangfoldighed. I stedet for at øge den agrare produktion er formålet at sameksistere med naturen og lære af dens processer. Hvad har jorden brug for? Hvordan kan vi forstå naturens måde at kommunikere på? Kan vi læse markerne?

Økologisk følsomhed

For at finde svar på spørgsmålene trækker Isager Ahl på biosemiotik, en teori, der tager udgangspunkt i tanken om, at alle den levende naturs processer er tegnprocesser, som mennesket kan lære at læse, selv om vi ikke anvender samme tegn- eller kommunikationssystem som eksempelvis en flok fugle eller en gruppe træer.

Særlig optaget er Isager Ahl i den sammenhæng af antropologen og biosemiotikeren Eduardo Kohn, som fik stor opmærksomhed for sin bog *How Forests Think* (2013).

I bogen undersøger Kohn, hvordan Runa-folket i Amazonas interagerer med naturen. Mens urfolket betragter og oplever naturen som besjælet, har det moderne menneske i den vestlige verden mistet evnen til at læse naturens sjæl, fremhæver forfatteren. Isager Ahl selv har tidligere oversat og publiceret dele af bogen under titlen *Sjæleblindhed* (2016).

I den nye jordbrugsbevægelse, som Isager Ahl beskæftiger sig med i *Regeneration*, taler

man nok ikke om naturens sjæl, men man prøver alligevel at få øjnene op for naturens måde at meddele sig. Sofie Isager Ahl kalder denne bestræbelse en »kultivering af økologisk følsomhed«.

Følsom er ikke kun et kernebegreb i den regenerative bevægelse. Også den måde, som Sofie Isager Ahl selv arbejder og skriver på, kan betegnes som følsom.

Selv om man som læser hurtigt bliver klar over, hvor meget teoretisk arbejde der ligger til grund for afhandlingen, er det forfatterens lyttende holdning, der gør bogen til noget særligt. I modsætning til mange andre fagbøger indtager Isager Ahl ikke en distanceret position, men forsøger at komme tæt på tingene. Hun lader sig berøre af det, hun ser, hører og lugter og sætter ord på sine egne følelser.

Perspektivskifte

I bogens indledende kapitel, 'Regeneration', beskriver forfatteren sin tilgangsmåde som en slags poetisk antropologi, der opvurderer fortællinger, scener og billeder som videnskabeligt relevant materiale. »Der er brug for langsommere billeder,« forklarer Sofie Isager Ahl, hvormed hun blandt andet mener, at det nogle gange må være nok »at lade sanserne lede os videre i tænkningen«.

Det er ikke i alle dele af bogen, at forfatteren formår at »få læseren sanseligt på

plads i teksten«. Og det er nok heller ikke muligt i en bog, som også skal blive godkendt som videnskabelig afhandling. Men der er mange virkelig velskrevne og inspirerende passager, som fanger læserens interesse og gør én klogere på de levende systemer og ikkemenneskelige livsformer, vi koeksisterer med.

Det kapitel, jeg bedst kan lide, er bogens andet kapitel, 'Komødre', hvor vi får indblik i, hvordan forfatteren har det, da hun for første gang i sit liv maler en ko.

Historien foregår i begyndelsen af september, efter at køerne er kommet ned fra fjeldet, hvor de har græsset hele sommeren. En dag bliver Sofie spurgt af skolens medarbejder Malik, om hun ikke vil hjælpe ham med at »malke to af kvierne, der havde kælvet i sensommeren«. Først skal køerne dog fra græsmarken ind i malkestalden. Og det er lettere sagt end gjort.

Mens Malik prøver at få en ko, der er kommet på afveje, tilbage på de rette spor, går en anden ko sammen med sin kalv over vejen, netop som der kommer en bil: »'Hvad gør jeg nu?' – 'Stop bilen!' sagde Malik.«

Beskrivelsen af, hvordan Sofie og Malik bruger næsten tre kvarter på at få køerne ind i stalden, minder mig om min mors fortællinger om, hvordan hun som ung kvinde hver aften var nødt til at drive familiens tre køer hjem gennem landsbyen; hvor flov hun

Der tales om regenerativ ledelse, regenerativ økonomi, regenerativ turisme, regenerativ filosofi og sidst, men ikke mindst, regenerativt jordbrug. Men hvad betyder ordet?

Foto: Magnus Hove Johansson

altid havde været, når et af dyrene lagde en stor våd kokasse på landsbyens hovedgade.

Men for Sofie Isager Ahl bliver mødet med koen slet ikke pinligt. Tværtimod frembringer det et perspektivskifte i hendes måde at se bøndernes arbejde med naturen på. Efter at hun har overvundet usikkerheden over for det store dyr, hvis ageren hun ikke forstår, opstår der en uventet intimitet mellem dyr og menneske.

»Hendes yver er blødt og spændt. Jeg cremer de to nærmeste patter ind først, går om på den anden side af hende. Bøjer mig ned. Hun står helt roligt og tillidsfuld. Og jeg tænker på alle de unge piger, der er blevet kvinder, mens de har mælket køer. Kvinder, der har lært om fødsler og flåde, tørre brystvorter af amning af køerne.«

Gensidigt helende

Scenen er et godt eksempel på de gensidigt helende praksisser, bogens undertitel henviser til. Den unge kvinde tager sig af den unge ko, og koen lærer kvinden noget om at være en ammende mor. Men scenen er også et godt eksempel på den form for regenerativ poetik, som Sofie Isager Ahl søger hen mod.

Ved regenerativ poetik forstår hun en slags sprog bag sproget, som tillader en kommunikation med naturen på dens egne præmisser. Samtidig er det en skabende praksis, der prøver at genoprette forbindelsen mellem natur og menneske uden definitivt at finde frem til den. Snarere drejer det sig om en åben, søgende proces, hvor vi om og om igen er inviteret til at aflæse naturens tegn på den ene side og vores effekt på økosystemet på den anden side.

Men regenerativ poetik er ikke kun en måde at forholde sig til naturen på.

Den er nok også en måde at skrive på, samt en måde at reflektere over, hvad det overhovedet betyder at skrive, at kommunikere, at meddele sig. At skrive på en regenerativ måde kan så måske forstås som en måde at henvende sig til en anden, en læser, som bliver inviteret til en dialog og fælles tankebevægelse.

Sofie Isager Ahls mangfoldige og tankevækkende bog *Regeneration* kan derfor godt læses som en kultivering af litterær opmærksomhed og en gensidigt helende skrive- og læsepraksis.

kultur@information.dk

Sofie Isager Ahl: 'Regeneration. Gensidigt helende praksisser i en ny jordbrugsbevægelse'. København: Laboratoriet for Æstetik og Økologi